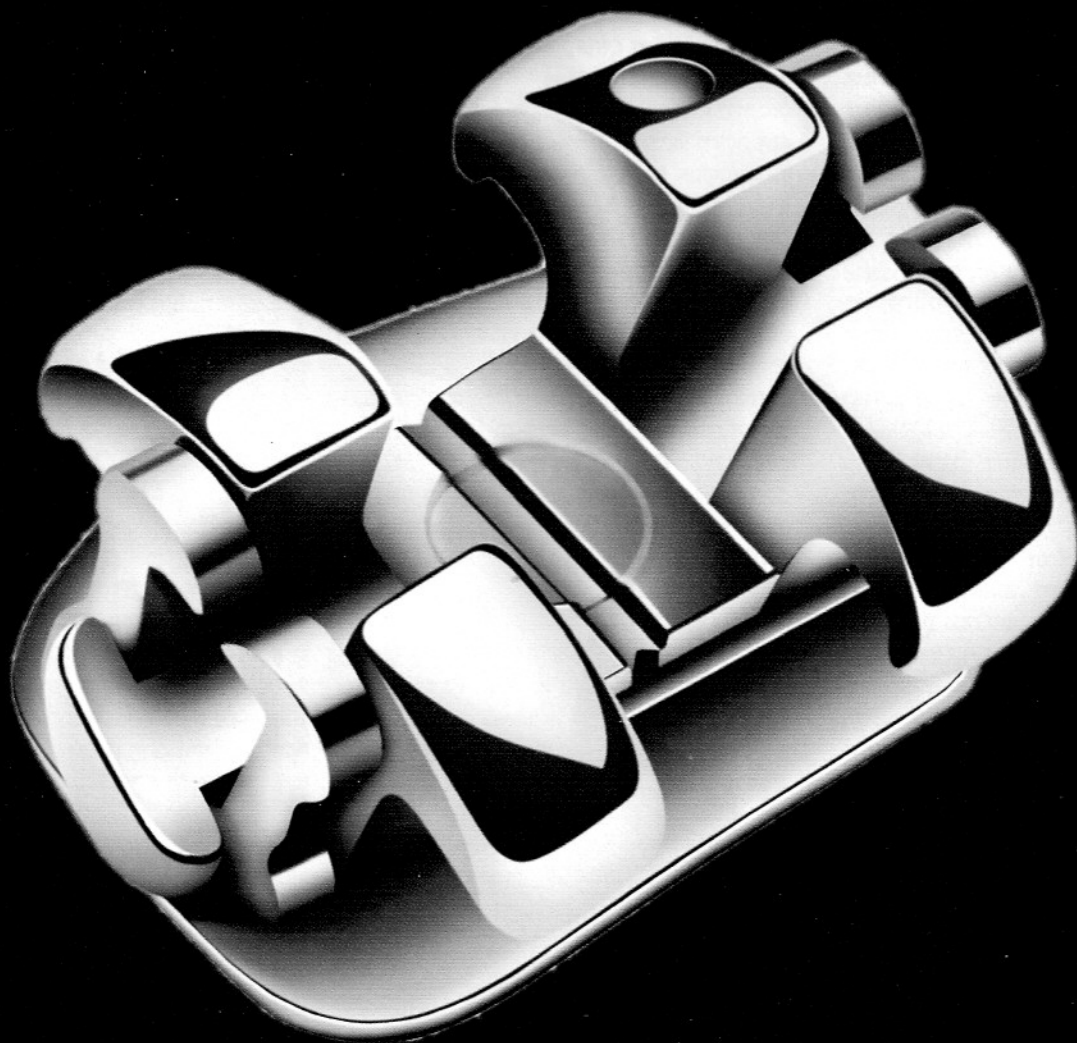


סמכים ננעלים עצמית-ללא גומיות: כן או לא?

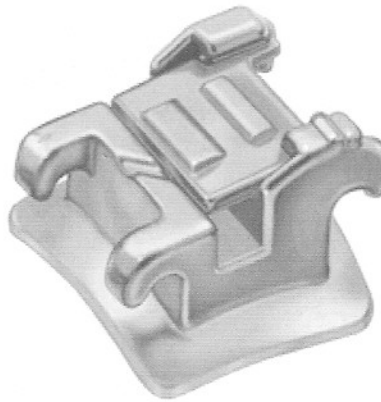
היתרונות והחסרונות של סמכים ננעלים עצמית, לאור נסיונו של הכותב

ד"ר נפתלי ברזניאק

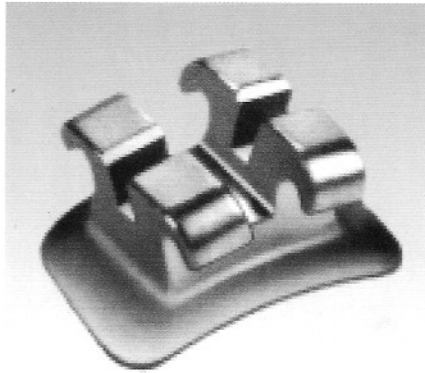
בשנים האחרונות החליטו מספר חברות המייצרות חומרים ליישור שיניים, ליישם דרך שיווקית חדשה למוצריהם, דבר אותו עושים עמיתיהם שנים רבות ברפואה הכללית. במקום לפנות לרופאים על מנת להציג



תמונה 1. סמך ננעל עצמית



תמונה 2. סמך רגיל ננעל בעזרת גומיות



להם את המוצרים השונים אותם הן מייצרות ולהראות להם את יתרונותיהם, הן החלו לפנות ישירות לצרכנים. כמדומני, שהחברה הראשונה שעשתה כך הייתה החברה המייצרת פלטות שקופות ליישור שיניים. הפרסום הביא לגל של מתרפאים שפנה למרפאות ודרש טיפול בעזרת הפלטות הללו. הפרסום הציג רק יתרונות אך לא את חסרונות טיפול זה. גם העובדה שהטיפול אינו מתאים לכל מתרפא, לא הופיעה בפרסום. לפיכך, רופאים רבים נאלצו לעשות את מה שהפרסומת לא עשתה ולהסביר את מגבלות הפלטות הללו ובכך לגרום לעיתים למפח נפש בקרב אלה שטיפול זה לא התאים להם. הפער בין היכולות של המכשיר לבין הציפיות של המתרפא הפוטנציאלי היה גדול ולעיתים קרובות לא ישים.

כיום, חלק מהחברות המייצרות סמכים ללא גומיות או סמכים הננעלים עצמית (Self ligating brackets), פונות גם הן ישירות לצרכן, באמצעי שווק ופרסום שונים, לעיתים דרך הרופא עצמו. פניה שכזו גורמת לכך שהמתרפא, שהוא הצרכן במקרה זה, ידרוש את המוצר מהרופא אליו הוא פונה, ללא הידע הדרוש כדי להבין מה עומד מאחורי המוצר. גם כאן המטופלים הפוטנציאליים מצטטים את היתרונות של אותו מכשור ביחס למיכשור אחר הנמצא בשוק, יתרונות אותם שמעו או בפרסומת או מפי אחרים. הם אינם יכולים להכיר את החסרונות של אותו מיכשור, חסרונות שהידע לגביהם הולך ומצטבר עם הזמן.

לצערי הרב, חלק מהיתרונות המצוטטים, כמו למשל טיפול במכשירים הללו מונע עקירות או שהוא גורם לכך שהטיפול יהיה מהיר יותר, או שהוא כואב פחות, לא הוכחו מדעית במבחנים החמורים של מה שנקרא היום רפואת שיניים נסמכת הוכחות (Evidence based dentistry). כמו כן, אין כמעט אפשרות בטיפול בסמכים אלה להימנע לחלוטין משימוש בגומיות, כמו למשל לצורך סגירת רווחים בין השיניים, כך שהגומיות השונות עדיין קיימות גם בטכנולוגיה זו.

דיון ביתרונות

למיכשור זה יש יתרונות כמו היגיינה, שיכולה להישמר טוב יותר, אך מי שאיכפת לו ממעב השיניים שלו, ישמור על היגיינה טובה בכל צורת טיפול.

אחד היתרונות הנאמרים על הסמכים הננעלים עצמית הוא שהטיפול במיכשור יהיה מהיר יותר.

העלות הגבוהה של הסמכים הללו לרופא עצמו, עלולה ליצור מכשול פסיכולוגי אצל הרופא המטפל, במיוחד כאשר הוא נדרש לשנות מיקום של סמך, קרי להחליף סמך אחד באחר. הרופא יתאמץ לעשות הכול ואף להתפשר כדי לא להוציא יותר כסף בעת הטיפול. ומהי פשרה בטיפול, כולנו יודעים. תמיד יש מי שמשלם עליה, ולצערי תמיד זה המתרפא.

יש הטוענים שמשך הטיפול על הכיסא הוא קצר יותר. ומי לא רוצה להיות במרפאה מעט ככל האפשר? הדבר נכון כאשר הכל עובר, אולם אם יש תקלה בסגירת המכסה, למשל, או שאבנית נתקעת בין החלקים של הסמך, הרי שאז משך הזמן על הכיסא מתארך פי כמה מאשר בטיפול רגיל עם גומיות.

יש הטוענים שהטיפול במרפאה פחות כואב. הדבר לא הוכח, ויש סמכים ננעלים עצמית שהטיפול בעזרתם כואב פי כמה מאשר הטיפול בעזרת הגומיות. כמו כן, מאחר והחיוך בסמכים אלה הוא נמוך יותר, הרי שהכוח העובר מהקשתות לשיניים הוא גדול יותר. הדבר כן הוכח בעבודות מדעיות, כך שהכאב יכול להיות חזק יותר כי המתרפא יודע שכאשר מופעל יותר כוח - כואב יותר.

לגבי עקירות: ההבטחה שטיפול שדורש חד משמעית עקירות יעשה ללא עקירות, בגלל שימוש בסמכים מסוג זה או אחר, אינה ראויה לבחינה, לדעתי. חל כאן עירוב של מין בשאינו בנינו. ההחלטה על טיפול עם עקירות הינה החלטה רפואית ונובעת משיקולים שונים כמו צפיפות, מבנה לסתות והרמוני פנים. קשה להאמין שמי שעוסק ברצינות ביישור שיניים יטיל את ידו השיקול אם לעקור אם לאו על הסמכים בהם הוא או היא משתמשים. ולפני סיום, גם לערך הכלכלי של הטיפול יש משמעות. הטיפול בעזרת סמכים ננעלים הוא יקר יותר, לעיתים הרבה יותר ולא בהכרח יש הצדקה לכך.

סיכום

סמכים עם נעילה עצמית מהווים מכשיר נוסף, בין המכשירים האחרים הרבים המצויים בשימוש במקצוע יישור השיניים. יש להם יתרונות אך גם חסרונות, ואת זה מן הראוי שכולנו, הרופאים כמו גם הצרכנים, נדע.

ד"ר נפתלי ברזניאק, מנהל מחלקת ההתמחות ביישור שיניים במרכז לרפואת שיניים של צה"ל, תל השומר ויועץ לרופא שיניים ראשי בכללית סמייל

נשאלת השאלה מהיר ממה? הרי אין לאיש האפשרות לטפל באותו מתרפא במספר שיטות ולהשוות ביניהן. ניתן לטפל במתרפא מסוים בשיטה אחת בלבד. התחושה שלי היא שמטרת האמירה הזו היא להשאיר את המתרפא במרפאה. גם אם הטיפול יתארך מעבר למקובל תמיד ניתן לומר שבעזרת המכשור האחר הטיפול היה נמשך זמן רב יותר. הרי, כאמור, הדבר לא ניתן להוכחה וגם לא הוכח מדעית.

דיון בחסרונות

רופאים רבים המטפלים בשיטה זו זנחו אותה וחזרו לשיטות הרגילות מאחר ולטענתם, שלבי הסיום של הטיפול ארוכים מאוד וקשים מאוד. כמו כן, יש קושי בשימוש בשיטה זו במתן פתרונות לשיניים מסובכות וכמעט תמיד אחת הבעיות בגללה מגיעים לטיפול הינה המצאות שיניים מסובכות, למי יותר ולמי פחות.